

วันดินโลก 5 ธันวาคม

จุดเริ่มต้นของ “วันดินโลก 5 ธันวาคม”

แนวความคิดการจัดตั้งวันดินโลก เริ่มขึ้นเมื่อปี 2545 ในวาระที่สหภาพวิทยาศาสตร์ทางดินนานาชาติ หรือ IUSS (International Union of Soil Science) ร่วมกับกรมพัฒนาที่ดินเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม ดินโลก ครั้งที่ 17 (17th World Congress of Soil Science) ที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งในครั้งนั้น กรมพัฒนาที่ดินได้นำพระราชกรณียกิจของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ในเรื่องการพัฒนาที่ดินมาจัดแสดง ทำให้ IUSS ประจักษ์ในพระปรีชาสามารถและซาบซึ้ง ในพระมหากรุณาธิคุณที่ได้ทรงศึกษาค้นคว้าวิธีการ จัดการดินและแก้ไขปัญหาทรัพยากรดินเพื่อให้ เกษตรกรอยู่ดีกินดี จึงมีแนวความคิดจะเสนอให้ วันที่ 5 ธันวาคมของทุกปี ซึ่งเป็นวันคล้าย วันพระราชสมภพ เป็นวันดินโลก เพื่อให้เป็นสัญลักษณ์ ของการแสดงออกถึงความตระหนักในบทบาท อันสำคัญยิ่งของทรัพยากรดินที่มีต่อสิ่งมีชีวิต และ ร่วมกันดูแลรักษาเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่าง ยั่งยืน

ต่อมาเมื่อวันที่ 16 เมษายน 2555 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระราชทาน พระบรมราชโองการให้ผู้บริหารสหภาพวิทยาศาสตร์ทางดิน นานาชาติ ผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน และผู้แทนสมาคมดินและปุ๋ย แห่งประเทศไทยเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ทูลเกล้าทูล กรหม่อมถวายรางวัลนักวิทยาศาสตร์ดินเพื่อมนุษยธรรม (The Humanitarian Soil Scientist) เป็นพระองค์แรกของโลก เพื่อสดุดีพระเกียรติคุณให้เป็นที่ประจักษ์ถึงวิสัยทัศน์และ พระราชกรณียกิจเกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรดิน อย่างยั่งยืน และในโอกาสเดียวกัน ผู้บริหารสหภาพวิทยาศาสตร์ ทางดินนานาชาติได้ขอพระราชทานให้วันที่ 5 ธันวาคม ของทุกปีเป็นวันดินโลก ซึ่งสำนักงานที่ปรึกษาการเกษตร ต่างประเทศประจำกรุงโรม กรมพัฒนาที่ดิน และสมาคมดิน และปุ๋ยแห่งประเทศไทย ร่วมกันผลักดันเรื่องวันดินโลกในเวที ระดับนานาชาติจนสามารถเสนอเข้าสู่ที่ประชุมองค์การอาหาร และเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) และองค์การสหประชาชาติ ได้ในที่สุด และเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2556 ณ ที่ประชุมสมัชชา สหประชาชาติ สมัยสามัญที่ 68 ได้มีมติรับรองสองวาระสำคัญ ที่ไทยเป็นผู้เสนอ ได้แก่

1. วันที่ 5 ธันวาคมของทุกปีเป็นวันดินโลก (World Soil Day) และ

2. ปี 2558 เป็นปีดินสากล (International Year of Soils 2015)

ซึ่งมีผลให้วันดินโลกได้รับการบรรจุในปฏิทินปฏิบัติงานขององค์การสหประชาชาติอย่าง เป็นทางการ โดยตั้งแต่ปี 2557 เป็นต้นมา ประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติต่างก็พร้อมกัน จัดกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรดินในวันดินโลก 5 ธันวาคม

2545

- กรมพัฒนาที่ดินจัดนิทรรศการแสดงพระราชดำริด้านดินในการประชุม World Congress of Soil Science ที่กรุงเทพฯ
- IUSS ประกาศในพระปรีชาสามารถ มีแนวคิดเสนอวันที่ 5 ธันวาคม เป็นวันดินโลก

2555

- กรมพัฒนาที่ดิน สมาคมดินและปุ๋ยแห่งประเทศไทย และ IUSS เข้าเฝ้าฯ เพื่อทูลเกล้าฯ ถวายเหรียญรางวัล “นักวิทยาศาสตร์ดินเพื่อนมนุษย์ธรรม”
- ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้วันที่ 5 ธันวาคม เป็นวันดินโลก
- สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ เป็นองค์ประธานในงานเฉลิมพระเกียรติ **“นักวิทยาศาสตร์ดินเพื่อนมนุษย์ธรรม”** ที่สยามพารากอน

2556

- กรมพัฒนาที่ดิน ร่วมกับสำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศ ประจำกรุงโรม เสนอวาระ **“วันดินโลก”** สู่ที่ประชุม FAO

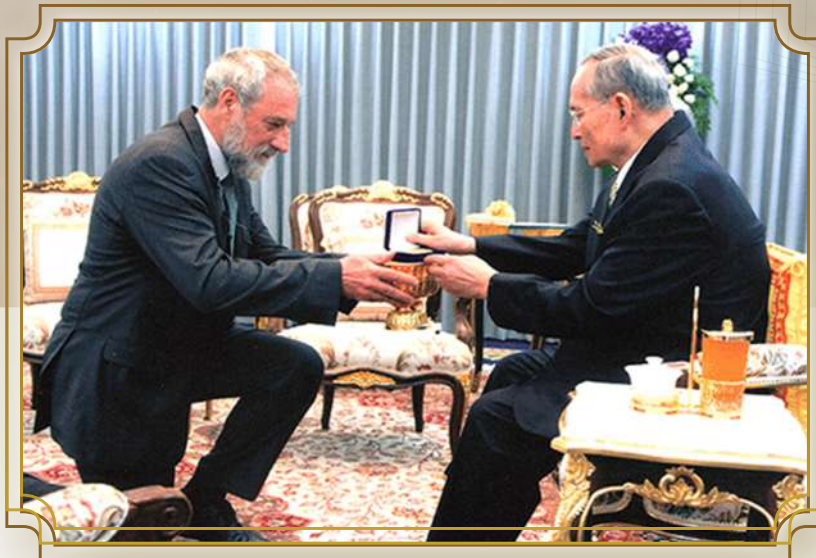
20 ธันวาคม 2556

- UN ประกาศรับรองวันที่ 5 ธันวาคม ของทุกปีเป็น **“วันดินโลก”**

2557

- เฉลิมฉลองวันดินโลกอย่างเป็นทางการครั้งแรก
- พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร โปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เสด็จฯ แทนพระองค์ ำัญเชิญพระราชดำรัสพระราชทาน เนื่องในการเฉลิมฉลองวันดินโลกอย่างเป็นทางการครั้งแรก ณ สำนักงานใหญ่องค์การสหประชาชาติ นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา

นับตั้งแต่มีการประกาศรับรองวันดินโลก 5 ธันวาคม เมื่อปี 2557 เป็นต้นมา เอฟ เอ โอ โดยกลุ่มสมัชชาความร่วมมือทรัพยากรดินโลก หรือ Global Soil Partnership: GSP ได้จัดกิจกรรมวันดินโลกเป็นประจำทุกปี เพื่อให้เป็นวาระในการสื่อความสำคัญของทรัพยากรดินให้เป็นที่รับทราบในวงกว้าง ด้วยเล็งเห็นว่า ทรัพยากรดินมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์ทุกคน เพราะมนุษย์ใช้ดินเป็นแหล่งอาหาร เป็นที่ตั้งของบ้านเรือน ร้านค้า โรงงานอุตสาหกรรม แหล่งน้ำ เป็นวัตถุดิบสำหรับสิ่งก่อสร้างและสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ฯลฯ เมื่อดินถูกใช้ประโยชน์โดยปราศจากการดูแลรักษาอย่างเหมาะสมแล้ว จะเกิดความเสื่อมโทรม ไม่สามารถฟื้นฟูให้กลับมาสนองประโยชน์ให้แก่มนุษย์ได้ในระยะเวลาอันสั้น การจัดงานวันดินโลกจึงมีเป้าหมายในการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรดินและการรักษาระบบนิเวศให้อุดมสมบูรณ์ เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษยชาติ มุ่งเน้นความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับดินและการจัดการดิน เพื่อเพิ่มพื้นที่เพาะปลูก สร้างแหล่งผลิตอาหาร อันจะนำไปสู่ความมั่นคงและความปลอดภัยด้านอาหาร ซึ่งเป็นเป้าหมายของการขจัดความอดอยากหิวโหย (Zero hunger) และการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

ทั้งนี้ ในแต่ละปีวันดินโลกจะจัดขึ้นภายใต้หัวข้อที่แตกต่างกัน ซึ่งกำหนดมาจากประเด็นสำคัญของทรัพยากรดินที่ต้องได้รับการจัดการและภัยคุกคามทรัพยากรดิน หรือประเด็นสำคัญที่ต้องการผลักดันให้เกิดข้อสรุปหรือผลกระทบเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของโลก กิจกรรมมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งการรณรงค์สร้างความเข้าใจ การเผยแพร่ข้อมูลดินตามหลักวิชาการ การพบปะแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ เพื่อร่วมกันหาแนวทางการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม การป้องกัน แก้ไขปัญหา และการอนุรักษ์ทรัพยากรดินอย่างยั่งยืน

วันดินโลกปี 2565 “ดินกับอาหาร”

“ทรัพยากรดิน” เป็นรากฐานสำคัญในการผลิตอาหารของมนุษย์ ประมาณ 95% ของอาหารในโลกผลิตจากดิน เนื่องจากดินเป็นที่กักเก็บน้ำ แร่ธาตุอาหารต่างๆ ที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตของพืช ถ้าดินมีคุณภาพดี ย่อมผลิตพืชผลได้ดี ช่วยหล่อเลี้ยงและบำรุงสุขภาพของคน สัตว์ เชื่อมโยงกับทั้งคุณภาพและปริมาณอาหารของโลก ดังนั้นการอนุรักษ์ ปรับปรุงบำรุงดิน เป็นการเพิ่มปริมาณการผลิตอาหารและเพิ่มปริมาณสารอาหารที่เป็นประโยชน์ จึงเป็นรากฐานของสุขภาพ ความอยู่ดีกินดี และความมั่นคงทางด้านอาหารของมนุษย์

ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรดินที่ส่งผลต่อการผลิตอาหาร

มีเพียง 38% ของพื้นที่ดินทั้งโลกที่เป็นพื้นที่การเกษตร ในขณะที่การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรโลก ทำให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพิ่มขึ้นเพื่อผลิตอาหารให้เพียงพอ มีการทำการเกษตรในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม โดยขาดการจัดการที่ดี รวมทั้งการใช้สารเคมีที่เกินความจำเป็นเพื่อเร่งการเพิ่มผลผลิต ส่งผลให้ทรัพยากรดินเกิดความเสื่อมโทรม ความสามารถในการผลิตของดินลดลง ส่งผลกระทบต่อผลผลิตทางการเกษตร และความเป็นอยู่ของมนุษย์ นำไปสู่ปัญหาความมั่นคงทางอาหาร สังคม และสิ่งแวดล้อม

ปัญหาด้านทรัพยากรดิน จึงนับวันจะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ในรายงานสถานะทรัพยากรดินของโลก (Status of the World's Soil Resources: SWSR) ประมาณ 33% ของดินทั่วโลกมีความเสื่อมโทรมในระดับปานกลางและสูง ซึ่งเกิดจากทั้งสาเหตุทางธรรมชาติ ได้แก่ สมบัติของดิน

ภัยธรรมชาติ และเกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น การใช้ประโยชน์ที่ดินไม่เหมาะสม การขาดการจัดการดินที่ดี เช่น การปลูกพืชติดต่อกันเป็นเวลานานโดยไม่บำรุงดิน การเผาเตรียมพื้นที่สำหรับปลูกพืช ปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน เป็นต้น สาเหตุเหล่านี้มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสมบัติของดินทั้งทางด้านกายภาพ เคมี และชีวภาพทั้งสิ้น นอกจากนี้การสูญเสียดินจากพื้นที่เพาะปลูก มีมูลค่าการสูญเสียการผลิตทางการเกษตรประมาณ 400 พันล้านเหรียญสหรัฐต่อปี การสูญเสียนี้ลดความสามารถของดินในการกักเก็บและหมุนเวียนคาร์บอน ธาตุอาหาร และน้ำ ดินที่ขาดธาตุอาหารจึงไม่สามารถผลิตอาหารที่มีคุณภาพที่จำเป็นสำหรับเสริมสร้างสุขภาพที่ดีของมนุษย์ได้ ทำให้ประชากรมากกว่า 2 พันล้านคน ต้องทนทุกข์ทรมานจากการขาดสารอาหาร

ดังนั้น องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) จึงรณรงค์ให้ทั่วโลกตระหนักถึงปัญหาการสูญเสียธาตุอาหารในดิน ซึ่งเป็นกระบวนการหลักของดินเสื่อมโทรม และเป็นภัยที่คุกคามต่อความมั่นคงและความยั่งยืนทางด้านอาหารในระดับโลก เนื่องจากดินเป็นต้นกำเนิดของอาหาร จึงได้กำหนดหัวข้อหลักการจัดงานวันดินโลก ปี 2565 ในหัวข้อ “Soils: where food begins” “อาหารก่อกำเนิด เกิดจากดิน” เน้นความสำคัญของการสร้างสุขภาพดินที่ดี ซึ่งจะส่งผลถึงความมั่นคงและปลอดภัยทางอาหารและสิ่งแวดล้อมที่ดี ตามแนวคิด One Health ซึ่งหมายถึง การพัฒนาสุขภาพคน สัตว์ และสิ่งแวดล้อมที่มีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียวกัน ให้มีสุขภาพที่ดีแบบองค์รวม ภายใต้เป้าหมายการพัฒนาความมั่นคงทางอาหารอย่างยั่งยืน ตามกรอบเป้าหมาย Four better ของ FAO ซึ่งประกอบด้วย Better Production (การผลิตที่ดีขึ้น) Better Nutrition (โภชนาการที่ดีขึ้น) Better Environment (สิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น) Better Life (ชีวิตที่ดีขึ้น)

SOILS: WHERE FOOD BEGINS

ที่มา: สำนักวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ดิน
กองแผนงาน

